

Unakvere piirkonna tuuleenergeetika eriplaneeringule esitatud kooskõlastuste, arvamuste ja vallavalitsuse seisukohtade koondtabel

Kooskõlastuse/arvamuse esitaja ja sisu	Vallavalitsuse seisukoht
<p>1. Kaitseministeerium 02.08.2024 kiri nr 12-1/24/314-2 (reg nr 7-1/12-23)</p> <p>Olete esitanud Kaitseministeeriumile kooskõlastamiseks Põhja-Sakala valla Unakvere eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruande. Kaitseministeerium kooskõlastab esitatud otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande, kuid peab vajalikuks märkida, et aruande punkti 4.4.3.1 „Mõju riigikaitsele objektidele“ viimane lause sisaldab informatsiooni, mis võib tekitada segadust.</p> <p>Esiteks on tuulepargi rajamine võimalik vaid tingimusel, et see ei avalda mõju riigikaitsele. Tuulepargi rajamise eeltööd saab alustada juba enne nimetatud kompensatsioonimeetmete rakendamist 2025 aastal.</p> <p>Teiseks, iga konkreetne tuuleelektrijaama (TEJ) asukoht/koordinaat tuleb kooskõlastada Kaitseministeeriumiga. Kui nimetatud asukoht ei ole Kaitseministeeriumi hinnangul sobiv TEJ püstitamiseks, jääb asukohapiirang kehtima ka pärast kompensatsioonimeetmete rakendumist. Kui kavandatav asukoht sobib Kaitseministeeriumi hinnangul TEJ püstitamiseks, kaob riigikaitsele kõrgusepiirang antud asukohas pärast kompensatsioonimeetmete rakendumist.</p> <p>Palume arvestada esitatud selgitusega.</p>	<p>Arvestatakse. KSH esimese etapi aruande punkti 4.4.3.1 korrigeeritakse</p>
<p>2. Eraisik (Pärdi kinnistu) 07.08.2024 (reg nr 7-1/12-24)</p> <p>Olen kategooriliselt vastu tuulepargi osa rajamisele oma kinnistule ja nõusolekut selleks ei anna.</p> <p>Vajadusel kinnitan oma arvamust digiallkirjaga.</p>	<p>Seisukoht on võetud teadmiseks. Praegusel juhul on tegemist eriplaneeringu asukoha eelvalikuga, mille käigus ei määrata tuulikute ja nendega kaasneva taristu täpseid asukohtasid. Teie seisukoht on töö järgmise etapi, detailse osa kavandamine, tegemisel teada. Asukoha eelvaliku etapis märgitakse see ka planeeringu seletuskirja.</p>
<p>3. Terviseamet 13.08.2024 kiri nr 9.3-4/23/1428-3 (reg nr 7-1/12-25)</p> <p>Põhja-Sakala vallavalitsus esitas Terviseametile (edaspidi amet) kooskõlastamiseks Põhja-Sakala valla Unakvere eriplaneeringu asukoha</p>	<p>Kooskõlastatud</p>

eelvaliku otsuse eelnõu ning keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruande.

Eriplaneeringu koostamise eesmärgiks on välja selgitada tuuleparkide ja nende toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobivad asukohad Põhja-Sakala valla Unakvere küla u 23,5 km² suurusel alal. Tuulikute suurim lubatud kõrgus ja arv tuulepargi maa-alal määratakse asukoha eelvaliku käigus lähtudes sobiva asukoha suurusel, tuulikute efektiivselt paiknemisest, kitsendusi põhjustavate objektide asukohtadest ja Kaitseministeeriumi etteantud kõrguspiirangutest. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapp ei pane paika kavandatava objekti tehnilisi lahendusi, sh tuulepargi puhul ei määrata asukoha valikul tuulikute paigutust ega tehnilisi parameetreid. Põhja-Sakala valla üldplaneeringus esitatust kavandatakse eriplaneeringuga tuulegeneraatoreid selliselt, et nende vähim kaugus elu- või ühiskondliku hooneni oleks 1000 m.

Amet on nõus, et järgmise etapi mõjude hindamise käigus tuleb käsitleda tuulepargi võimalikku mõju tervisele lähtudes koostamise ajahetkel valitsevast parimast teadmistest elektrituulikute mõju osas tervisele (peamiselt müra ja varjutus). Kindlasti tuleks teostada uus mürataseme modelleering, mis lähtub reaalselt kavandatavatest elektrituulikute asukohtadest, arvust ja koostamise ajahetkel valitsevast parimast teadmistest elektrituulikute müra arvutusliku hindamise osas. Modelleerimisel tuleb anda hinnang mõjualas paiknevate elamualade müratasemetele, sh madalsagedusliku müra tasemetele. Elektrituulikute kavandamisel tuleb võimalike häiringute vältimiseks tagada elamute õuemaal II kategooria alade tööstusmüra öise sihtväärtuse järgimine kui õigusaktide alusel ei kehti rangemat nõuet. Samuti soovitame planeeringu menetlusprotsessis teha aktiivset koostööd kohalike elanikega, et saavutada ümbruskonna elanike tervist toetav planeeringulahendus.

Otsus: amet on tutvunud esitatud planeeringumaterjalidega ning kooskõlastab Põhja-Sakala valla Unakvere eriplaneeringu asukoha

<p>eelvaliku otsuse eelnõu ning keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruande.</p>	
<p>4. Maa-amet 19.08.2024 kiri nr 6-3/23/9377-5 (reg nr 7-1/12-26)</p>	
<p>Maa-amet, tutvunud kättesaadaval olnud materjalidega, märgib järgmist. Planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 99 lõike 1 kohaselt tehakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu eelvalik koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi kohaliku omavalitsuse eriplaneering käsitleb. PlanS § 105 lõike 1 kohaselt esitatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu koos keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandega kooskõlastamiseks PlanS § 99 lõikes 1 nimetatud asutustele. Maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 15 lõike 7 kohaselt, kui planeeritaval maa-alal asub maardla või selle osa, kooskõlastatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering PlanS sätestatud korras Kliimaministeeriumi või Vabariigi Valitsuse volitatud asutusega. Vabariigi Valitsus on 03.07.2023 korraldusega nr 182 volitanud Maa-ametit kooskõlastama kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuid PlanS sätestatud korras, kui planeeritav maa-ala asub maavarade registris oleva maardlal või selle osal.</p> <p>MaaPS § 14 lõike 2 kohaselt võib Kliimaministeerium või Vabariigi Valitsuse volitatud asutus lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust üksnes juhul, kui kavandatav tegevus ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda või halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga või halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta, või tegemist on elektrituruseaduse tähenduses taastuvat energiaallikat kasutava elektrienergia tootmiseadme ja seonduva taristu ehitamisega.</p>	<p>Teadmiseks võetud. KSH aruande ptk 4.4.2 ajakohastati vastavalt turbamaardla väljaarvamisele kaevandamiseks sobilike maardlate nimistust.</p>

Unakvere piirkonna tuuleenergeetika eriplaneeringule esitatud kooskõlastuste, arvamuste ja vallavalitsuse seisukohtade koondtabel

Seisuga 15.08.2024 kattuvad Põhja-Sakala valla Unakvere küla eriplaneeringu asukoha eelvaliku põhijoonisel kujutatud planeeritud tuulepargi asukoha eelvaliku alad TU1 ja TU2 osaliselt Soosaare turbamaardla (registrikaart nr 116) hästilagunenud turba aktiivse reservvaru 12. plokiga ja passiivse reservvaru 14. ja 29. plokkidega. Eelnimetatud alad TU1 ja TU2 asuvad Soosaare turbamaardla servaalal. Lisaks asuvad maardlaga kattuvatel aladel maaparandussüsteemid, üle 10 km² valgala Soosaare kraav ja Käparumbi peakraav koos nende piiranguvöönditega.

Kliimaminister on muutnud määrust 27.12.2016 nr 87 „Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri“. Muudatus jõustus 22.07.2024. Nüüd ei asu tuulepargi asukoha eelvaliku alad TU1 ja TU2 enam kaevandamiseks sobival turbaalal ja nendele aladele on tuulikute kavandamine võimalik. Planeeritud tuulepargi asukoha eelvaliku alal ei ole kehtivat kaevandamisloa ega geoloogilise uuringu loa taotlust.

KSH I etapi aruande peatükis 4.4.2 Mõju maavaravarudele on märgitud (tsiteerin): „Soosaare turbamaardla potentsiaalselt sobiliku alaga kattuvad alad on võrdlemisi väikesed ja oluline turbavaru antud maardla osades puudub. Tõenäoliselt on alale tuulepargi rajamine võimalik, sest tegevus ei kahjusta oluliselt maavaravarude kaevandamisväärsena säilimist. Tuulepargi rajamise võimalikkuse turbamaardlaga kattuvatel osadel annab pädeva asutusena Maaamet. Potentsiaalselt sobiliku ala puhul on võimalik ala kasutus vastavalt maapõuseaduse tingimustele.“ Maaamet nõustub kirjeldatuga.

Avaldatud dokumentide hulgas olnud graafilise osa „Asukoha eelvaliku põhijoonis“ joonisel on ära märgitud näitlikud tuulepargi liitumiskaablid ja juurdepääsuteed, mis kattuvad osaliselt turbamaardla alaga. Palume järgmises etapis teede, elektriliinide ja alajaamade maardlate aladele kavandamise korral arvestada, et kui teed ja elektripaigaldised ei asu olemasolevate rajatiste kaitsevööndis või püsiva hoonestusega alal või elamumaa sihtotstarbega

Unakvere piirkonna tuuleenergeetika eriplaneeringule esitatud kooskõlastuste, arvamuste ja vallavalitsuse seisukohtade koondtabel

<p>katastriüksusel, on vajalik saada maapõueseaduse alusel maardlate alade suhtes kooskõlastusi andva asutuse luba.</p> <p>Maa-amet nõustub 31.07.2024 kirjaga nr 7-1/12-21 esitatud Põhja-Sakala valla Unakvere küla tuulepargi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku dokumentidega.</p> <p>Reformimata riigimaade ja maaüksuste, mille volitatud asutus on Maa-amet, osas annab kohaliku omavalitsuse eriplaneeringule seisukoha Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.</p>	
<p>5. Põllumajandus- ja Toiduamet 22.08.2024 kiri nr 6.2-6/5918-1 (reg nr 7-1/12-27)</p>	
<p>Põllumajandus- ja Toiduamet (PTA) on läbi vaadanud Põhja-Sakala Vallavalitsuse 31.07.2024 kirja nr 7-1/12-21 „Põhja-Sakala valla Unakvere küla eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande esitamine kooskõlastamiseks“ (reg nr 6.2-6/5918). Eriplaneeringu eesmärgiks on välja selgitada tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobivad asukohad Unakvere küla maa-alal. Tulenevalt KSH esimese etapi aruandest on määratud kaks tuulepargi toimimiseks vajalike elektrituulikute ja kaasuvate ehitiste ala TU1 ja TU2.</p> <p>Elektrituulikute maa-alal TU1 paiknevad Unakvere (MS kood 6113160011280/002; 6113310020010/001) ja Soosaare (TTP-479) (MS kood 6113310020010/002; 6113160011280/001) maaparandusehitised. Elektrituulikute maa-alal TU2 paiknevad Unakvere (MS kood 6113310020020/001) ja Särgla TTP628 (MS kood 3102020020060/001) maaparandusehitised. Ala TU2 piirneb Unakvere maaparandussüsteemi eesvooluga (Käparumbi peakraav). TU 1 alal on kokkupuude Unakvere (MS kood 6113310020010/001) maaparandussüsteemi eesvooluga (Soosaare kraav). Eriplaneeringu asukoha eelvaliku staadiumis ei määrata täpseid juurdepääsuteede asukohti, kuid võimalikud ühendused olemasoleva teedevõrguga on eelvalikus esitatud. Täpne lahendus esitatakse planeeringu</p>	<p>Kooskõlastatud.</p> <p>Eriplaneeringu punkti 3.11 täpsustatakse PTA tingimustega edasiseks planeerimiseks ja projekteerimiseks.</p>

järgmises etapis. Tuulepargi jaoks vajalikud elektri- ja sideliinid rajatakse maa-aluste kaabelliinidena. Planeeritud tuulepargi liitumine põhivõrguga toimub planeeringualast väljaspool. Kaabelliinide täpne asukoht määratakse projekteerimisel.

Põhja-Sakala valla Unakvere küla eriplaneeringu asukoha eelvaliku punktis 3.11 on välja toodud, et ehitustegevus ei tohi kahjustada maaparandussüsteemide toimimist. Kui drenaaži mõjutamine on vältimatu, siis tuleb maaparandussüsteemi edasiseks toimimiseks drenaaž rekonstrueerida. Lisaks on öeldud, et kui tuulepargialadel kavandatakse täiendavaid kuivenduskraave või olemasolevate kuivenduskraavide olulist rekonstrueerimist ning ehitusaegset vee ärajuhtimist, siis tuleb kraavidele enne eesvoolu või looduslikesse veekogudesse juhtimist näha ette voolurahustid (settetiigid või puhastuslodud), et vähendada heljumi sissekannet. Punkt 3.11 näeb ette maaparandussüsteemi alale jääva planeeringu ja ehitusprojektide kooskõlastamise PTA-ga vastavalt maaparandusseaduse § 47 lg 1.

Eriplaneeringu punktis 3.11 vajab täpsustamist asjaolu, et maaparandussüsteemi rekonstrueerimiseks väljastab projekteerimistingimused ja ehitusloa PTA (MaaParS § 9 lg 1; § 12). Drenaaži või kraavkuivenduse rekonstrueerimine (maaparandussüsteemi plaanilahenduse muutmise) on maaparandusseaduse § 8 lg 1 ja 2 alusel maaparandussüsteemi ehitamine, mis toimub ehitusloa alusel.

Pärast eriplaneeringu punkti 3.11 täiendamist võib lugeda Põhja-Sakala valla Unakvere küla eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande PTA poolt kooskõlastatuks.

Tingimused arvestamiseks eriplaneeringu järgmises etapis

1. Elektrituulikutele ja vajalikule taristule asukoha leidmisel arvestada maaparandussüsteemi rajatiste paiknemisega. (MaaparS § 47 lg 1).
2. Rajatiste (teed, kaablid) paigutamisel drenaažkuivendusele küsida drenaažkuivenduse teostusjoonised PTA Viljandi esindusest.

3. Maaparandussüsteemi dreanažkuivenduse teostusjooniste alusel teha uurimistööd nii dreanažkuivenduse rajatiste asukoha kui ka sügavuse täpseks määramiseks.
4. Täpsustatud dreanažkuivenduse rajatiste paiknemine kanda projekti joonistele (MaaParS § 47 lg 6).
5. Uurimistöö rajatiste asukoha ja sügavuse määramiseks esitada PTA-le koos ehitusloa kooskõlastuse taotluse dokumentidega (MaaParS § 50 lg 5).
6. Rajatiste paigutamisel maaparandussüsteemile arvestada, et maaomanikul peab olema võimalik teha vajalikke maaparandushoiutöid (MaaParS § 47 lg 11).
7. Maaparandussüsteemile ehitiste kavandamisel ei tohi ehitist takistada ega kahjustada maaparandussüsteemi nõuetekohast toimimist lisaks oma kinnisasjale ka naaberkinnisasjadel (MaaParS § 44 lg 2 ja 3).
8. Maaparandussüsteemi eesvoolule kehtib eesvoolu kaitsevöönd, kus peab hoiduma tegevusest, mis võib kahjustada eesvoolu ja sellel paiknevat rajatist, takistada selle nõuetekohast toimimist või maaparandushoiutöö tegemist, sealhulgas ei tohi rajada kõrghaljastust ega püsivat piirdeaeda ning tõkestada juurdepääsu eesvoolule ega selle rajatisele (MaaParS § 48).
9. Kaablite ristumisel kuivenduskraavidega projekteerida kaabel 1,0 m allapoole kuivenduskraavi põhja ja näha ette kaablikaitse meetmed.
10. Kaabli ristumisel dreeni või kollektoriga projekteerida kaabel 0,5 m allapoole dreeni või kollektorit.
11. Tuulepargi rajamisel rikunud maaparandussüsteemi rajatised (kuivenduskraavid, eesvoolud, truubid, drenid, kollektorid, kaevud) tuleb taastada. Tööd teha maaparandusseadusest ja sellega kehtestatud määrustest tulenevate nõuete kohaselt (MaaParS § 46 lg 1, § 44 lg 5, ehitusseadustik § 11).
12. Kui projektlahendus ei võimalda maaparandussüsteemi toimimist, siis tuleb maaparandussüsteem rekonstrueerida. Selleks taotleda maaparandussüsteemi projekteerimistingimused PTA-lt (MaaParS § 50 lg 5 ja § 12).
13. Rekonstrueerimistööd tuleb teha enne planeeringuala ehitistele ehitusloa väljastamist (MaaParS § 50 lg 5).

Unakvere piirkonna tuuleenergeetika eriplaneeringule esitatud kooskõlastuste, arvamuste ja vallavalitsuse seisukohtade koondtabel

<p>14. Maaparandussüsteemi uurimisel ja projekteerimisel tuleb kaasata maaparandusalal tegutsevate ettevõtjate registri (MATER) registreeringuga spetsialist (MaaParS §50 lg 5; § 36 lg 2).</p>	
<p>6. Transpordiamet 26.08.2024 kiri nr 7.2-1/24/4684-10 (reg nr 7-1/12-28)</p>	
<p>Olete taotlenud kooskõlastust Põhja-Sakala valla Unakvere tuuleenergeetika eriplaneeringu (edaspidi eriplaneering) asukoha eelvaliku otsuse eelnõule ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruandele.</p> <p>Esitasime ettepanekud eriplaneeringu lähteseisukohtadele ja KSH väljatöötamise kavatsusele 30.06.2023 kirjaga nr 7.1-2/23/4684-3 (edaspidi kiri). Suures osas on meie ettepanekutega otsuse eelnõus ja KSH esimese etapi aruandes arvestatud, kuid eriplaneeringus on arvestamata jäetud kirja punktis 2.1. toodud tingimusega. 25.11.2023 kehtima hakanud kliimaministri 17.11.2023 määruse nr 71 „Tee projekteerimise normid“ (edaspidi normid) § 63 lõikes 5 on määratud elektrituuliku vähim kaugus teekatte servast avalikult kasutataval asulavälisel teel. Kirjas toodud tingimusega tuleb arvestada, lähtudes hiljem kehtima hakanud normidest. KSH esimese etapi aruande punktis 4.4.1 Mõju teed ja liiklusohutus toodud lause „Määrus 71 annab põhimõtteliselt võimaluse kaugust avalikest teedest vähendada kui ollakse veendunud lahenduse ohutuses“ on õigusaktiga vastuolus – normides ei ole erisusi ega otsustaja kaalutlusruumi kauguse vähendamiseks. Eriplaneering ja KSH esimese etapi aruanne tuleb viia kirjas toodud nõuetega ja normidega kooskõlla.</p> <p>Võttes aluseks planeerimisseaduse § 105 kooskõlastame Põhja-Sakala valla Unakvere tuuleenergeetika eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande (kirjale lisatud) tingimusel, et eriplaneeringu seletuskirja täiendatakse ja KSH esimese etapi aruannet korrigeeritakse enne eelvaliku otsuse ja KSH esimese etapi aruande vastuvõtmist järgnevate märkuste alusel:</p>	<p>Arvestatakse. Eriplaneeringu seletuskirja täiendatakse ja KSH esimese etapi aruannet korrigeeritakse. Kooskõlastatud</p>

Unakvere piirkonna tuuleenergeetika eriplaneeringule esitatud kooskõlastuste, arvamuste ja vallavalitsuse seisukohtade koondtabel

<p>1) eriplaneeringu seletuskirja, kas punkti 3.2.1. või 3.4., lisatakse järgnev lõik: „Elektrituuliku vähim kaugus avalikult kasutatava tee teekatte servast määratakse valemiga $L = (H + 0,5D)$, kus L on tuuliku vähim kaugus teekatte servast meetrites, H on tuuliku masti kõrgus meetrites ning D on tuuliku rootori või tiiviku diameeter meetrites“;</p> <p>2) KSH esimese etapi aruande punkti 4.4.1 jäetakse ära eelviimases lõigus kolm esimest lauset ning viimane lõik.</p>	
<p>7. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet 27.08.2024 kiri nr 16-6/23-06397-005 reg nr 7-1/12-29)</p>	
<p>Edastasite Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (TTJA) 31.07.2024 kirja nr 7-1/12-22 „Põhja-Sakala valla Unakvere küla eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande esitamine arvamuse avaldamiseks“.</p> <p>Põhja-Sakala Vallavolikogu 22.02.2023 otsusega nr 119 algatati kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (edaspidi eriplaneering) koostamine eesmärgiga välja selgitada tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobivad asukohad Põhja-Sakala valla Unakvere küla ligikaudu 23,5 km² suurusel alal.</p> <p>Teavitasite kirjas võimalusest avaldada arvamust eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande kohta 30 päeva jooksul dokumentide saamisest arvates.</p> <p>TTJA tutvus dokumentidega ning märkused puuduvad.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>8. Muinsuskaitseamet 28.08.2024 kiri nr 1.1-7/1561-1 (reg nr 7-1/12-30)</p>	
<p>Muinsuskaitseamet tutvus dokumentatsiooniga ning annab järgnevad tingimused ja seisukohad:</p>	<p>Planeeringu eelnõu seletuskirjas on: „Tuulepargi kavandamise järgmistes etappides tuleb koostöös Muinsuskaitseametiga välja selgitada võimalik arheoloogilise uuringu läbiviimise vajadus prognoositud arheoloogiatundlikel aladel, kui ehitiste</p>

Unakvere piirkonna tuuleenergeetika eriplaneeringule esitatud kooskõlastuste, arvamuste ja vallavalitsuse seisukohtade koondtabel

<p>1.1. Unakvere eriplaneeringu ala kattub osaliselt Põhja-Sakala valla arheoloogiatundlike prognoosialadega Unakvere külas.</p> <p>1.2. Arheoloogiatundlikel aladel on arheoloogiapärandi leidumine keskmisest suurem, mistõttu soovib Muinsuskaitseamet enne tuulikute ja nendele vajalike kommunikatsioonide projekteerimist teostada arheoloogiatundlikel aladel, kuhu on planeeritud tuulik või liitumiskaabel, arheoloogiline uuring (meetod: eeluuring koos detektoriuuringu ning prooviaukude kaevamisega). Uuringu võib teostada pisteliselt, ja selle tulemusel saab hinnata, kas ja millises ulatuses on planeeringu alal arheoloogiline kultuurkiht säilinud. Eeluuringu tulemuste põhjal saab hinnata edasiste uuringute vajadust, mahtu, meetodikat ja maksumust ning seda, kuhu oleks mõistlik rajatised planeerida, et kahju arheoloogilisele kultuurkihile ja võimalikele edasistele uuringutele kulumaksumus oleks minimaalsed.</p> <p>1.3. Kaevetöödel aladel, kus eeluuringu tulemustel leidub või võib leida arheoloogiline kultuurkiht, tuleb tuulepargi ehituse faasis tagada arheoloogiline uuring (meetodiks arheoloogiline jälgimine, <i>in situ</i> kultuurkihi ilmnemisel arheoloogilised väljakaevamised).</p> <p>1.4. Pinnasetöödel tuleb arvestada arheoloogiliste leidude ja arheoloogilise kultuurkihi ilmsikstuleku võimalusega ka aladel, kus eeluuringuid ei ole toimunud või eeluuringute järgi kultuurkihti ei olnud võimalik tuvastada. Muinsuskaitseadusest tulenevalt (§ 31 lg 1, § 60) on leidja kohustatud tööd katkestama, jätma leiu leiukohta ning teatama sellest Muinsuskaitseametile.</p> <p>1.5. Kui kinnistul eeluuringut läbi ei viida, tuleb arvestada sellega, et ehituse faasis ilmnenu arheoloogilise kultuurkihiga tegelemine on märksa ajakulukam ja ressursimahukam. Arheoloogiline eeluuring aitab minimeerida võimalust, et arheoloogiline kultuurkiht tuleb ehitusfaasis „üllatusena“ välja.</p>	<p>alla jääva kaevatava ala pindala on suurem kui 500 m². Prognoositud arheoloogiatundlike aladega kattub osaliselt tuulepargi asukoha eelvaliku ala TU1.</p> <p>Arheoloogiatundlikul alal tuleb ehitustegevusel eriti hoolsalt pöörata tähelepanu võimaliku arheoloogilise kultuurkihi olemasolule. Planeeringu realiseerimisel kaevetööde käigus arheoloogiliste leidude ilmsikstulekul tuleb vastavalt muinsuskaitseaduse (§ 31 lg 1) kohaselt tööd katkestada ning teatada leiu leiukohast Muinsuskaitseametile.</p> <p>Hästi ja väga hästi säilinud pärandkultuuriobjektid tuleb tuuleparkide edasisel kavandamisel säilitada. Soovitav on pärandkultuuriobjektide korrastamine, tähistamine ja avaliku juurdepääsu tagamine.“</p> <p>Kirjas esitatud põhimõte on juba planeeringu seletuskirjas olemas. Üldine põhimõte on, et seadusi seletuskirja üle ei dubleerita.</p>
--	---

9. Keskkonnaamet 02.09.2024 kiri nr 6-5/24/16333-2 (reg 03.09.2024 nr 12-34)

Keskkonnaamet on Põhja-Sakala valla kodulehel olevate EP materjalidega tutvunud ning esitame oma pädevusvaldkonnast tulenevalt järgmised märkused, mille alusel palume dokumente täiendada ja esitada need uuesti kooskõlastamiseks (vastuolu esineb eelkõige p 3 musta-toonekure osas):

1. EP joonisel 4 (lk 15) on puudu planeeringualaga vahetult külgnev võimalik elektriüülivate arendusala Viljandi vallas.

2. KSH lk 35. Parika linnuala Natura hindamisel ei ole mainitud metsise elupaikade sidususe küsimust. Nimelt paiknevad metsise kaitse-tegevuskava eelnõu¹ kohaselt vaadeldavas piirkonnas metsise Parika ja Alam-Pedja tuumalade vahelist ühendust tagavad astmelauaalad (Soosaare ja Kärbaasaare rabad ning nende äärsed metsaalad). EOÜ maismaalinnustiku analüüsis on elupaikade ühendatust prognoositud pigem kagusuunas paiknevate astmelauaalade kaudu. **Detailse lahenduse KSH Natura hindamisel palume seda aspekti samuti käsitleda.** KSH lk 56 on märgitud metsise liikumiskoridori Parika linnuala ja Kallissaare metsise püsielupaiga vahel, mis on oluline pigem Ülde piirkonna eriplaneeringu puhul.

3. KSH lk 59-60 (ning sellest tulenevalt ka lk 19-57 vormistatud nn Natura hindamises) on käsitletud valdavalt Parika looduskaitsealal paiknevat must-toonekure elupaika (EELIS kood KLO9127677) ning selle kaitse vajadust. KSH lk 59 on märgitud, et vaadeldava elupaiga puhul on tegu EOÜ maismaalinnustiku analüüsi nn erisusega elupaigaga ehk pikka aega asustamata pesadega, mille taastasustamise võimalikkus on väiksem, nende pesade osas on võimalik rakendada 3 km ulatusega tsooni 1, vahemik 3–14 km pesast jääks tsooni 3.

1. Arvestatakse. Joonist 4 täpsustatakse.
2. Natura hindamist metsise osas täiendati vastavalt esitatud märkusele. Samas infot Parika linnuala ja Kallissaare metsise püsielupaiga vahelise maismaalinnustiku analüüsi kohase liikumiskoridori osas ei eemaldatud, sest see koridor läheb osaliselt läbi käsitletava planeeringuala, mistõttu on see KSH juhteksperdi hinnangul asjakohane nimetada.
3. Natura hindamist must-toonekure osas täiendati märkuse alusel. Selgitame, et kuna Parika linnuala kaitsekorralduskava kohaselt on ala kaitse-eesmärk must-toonekure elupaiga säilitamine soodsas seisundis, siis on Natura hindamises võetud lähtealuseks, et antud elupaik on soodsas seisundis. Elupaiga soodsa seisundi tagamine on vajalik kaitsekorralduslik tegevus, mida käsitletava planeeringuga mõjutada ei saa. Eelnevast lähtuvalt täiendati Natura hindamises esitatud meetmeid ja lisati, et tuleb teostada must-toonekure potentsiaalsete toitumisalade täpsem analüüs.
4. Vastavalt märkusele täiendati nii KSH aruannet kui planeeringu seletuskirja.
5. Metsa vanuse alampiir korrigeeriti nii KSH aruandes kui planeeringu seletuskirjas 70nele aastale.

Antud elupaika on registreeritud 3 pesa. Pesad KLO9102343 ja KLO9100129 on EELISe andmeil olnud asustatud 1980-nendail ning nüüdseks on need varisenud. Pesa KLO9123597 Parika16 on kantud EELISesse 2017. aastal, mil pesitsusterritoorium märgiti asustatuks, kuid samal aastal on see registris tunnistatud ka varisenuks. EOÜ maismaalinnustiku nn erisusega elupaikade puhul kontrollis Kotkaklubi kameraalselt kõiki pesapunkte ja määratles pikka aega asustamata pesad, mille taasasustamise võimalikkus on väiksem. Antud analüüs käsitles konkreetseid pesasid, mitte elupaiku, pesasid võib elupaigas olla rohkem kui üks (nagu ka antud juhul). Antud juhul on nn erisusega pesadeks määratud üksnes pesad KLO9102343 ja KLO9100129. Kuna kõik kolm pesapunkti paiknevad üksteisele lähedal, siis kaardipildi alusel võib see jääda esmapilgul kahe silma vahele.

Märgime, et Keskkonnaamet on varasemalt 20.02.2024 kirja nr 6-5/23/14270-3 „Seisukoht Põhja-Sakala valla Ülde piirkonna tuulepargi eriplaneeringu osas esitatud küsimustele“ punktis 2 öelnud: „*Seetõttu tuleb mõjude hindamisel lähtuda põhimõttest, et Parika looduskaitsealal² on soodsas seisus ja suure taasasustuse tõenäosusega pesapaik, aga ka võimalusega, et kavandatava tuulepargiala lähedal olevas loodusmassiivis võib paikneda seni teadmata pesapaik. Kaardianalüüsil on piirkonnas sobivad toitumisalad Navesti jõel³ koos lisajõgedega. Nende andmete põhjal on tõenäoline, et must-toonekured kasutavad ka kavandatud tuulikuteala toitumislendudeks, võib-olla isegi pesitsemiseks. Tuulikud mõjutavad must-toonekurge põhjustades hukkumist või barjääriefekti (toitumisalade kasutuse vähenemine). Seega peavad keskkonnamõjude hindamise käigus läbiviidavad uuringud andma kindla teadmise, kas must-toonekurgede olulised toitumislennud kulgevad üle uuritava ala ja kui kulgevad, siis millisel määral kahjustab planeeritud tuulepark must-toonekure seisundit piirkonnas“.*

Eeltoodust lähtudes palume täiendada analüüsi ning ekspertidel käsitleda põhjalikumalt Parika must-toonekure elupaiga seisundit. Soodsa seisundi korral läbi viia potentsiaalsete toitumisalade täpsem analüüs ja tuulepargi alal

6. Vastavalt märkusele asendati KSH aruandes joonis 8 sügiseste punktvaatluste käigus registreeritud hanede, luikede ja laglede lennusuundade skeemiga uuringuala suhtes. Samuti korrigeeriti viidatud lause sõnastust.
7. Õige on 27. Tabelis tuleb eri lennusuundade isendid kokku liita saamaks sama number. Arusaadavuse lihtsustamiseks tabeli vormistust parandati.
8. Detailse lahenduse etapis nahkhiirte uuringu läbiviimise vajadust näeb ette nii KSH aruanne kui planeeringu seletuskiri. Kuna nii metsaelupaikade vähesuse
9. Vastavalt ettepanekule suurendati inventuuri tegemise ala suuruse nõuet 50 meetrini.
10. Viidatud lause eemaldati KSH aruandest.
11. Selgitus lisati KSH aruandesse.
12. KSH aruandesse ja planeeringu seletuskirja lisati meetmena „Kui detailse lahenduse kavandamisel selgub, et tuulepargi rajamisega kaasneb oluline olemasoleva kuivendusvõrgu ümberehitamine või rekonstrueerimine või muu sarnase mõjuga ehitustegevus, tuleb kaaluda kahepaiksete elupaikade säilitamiseks või taastamiseks meetmete kavandamist (vt <https://keskkonnaamet.ee/uudised/maaparandussustee-mide-negatiivsete-mojude-leevendus-ja-kompensatsioonimeetmete-rakendamise>).“
13. KSH aruandes täiendati kliimamõjude hindamise osas tuues välja ala metsa biomassi süsinikuvaru ja mullasüsiniku varu andmed ja hinnangud.
14. Kaevandamiseks sobilike turbamaardlate nimekirja on muudetud ja sellega seoses on vastavat osa ka KSH

Unakvere piirkonna tuuleenergeetika eriplaneeringule esitatud kooskõlastuste, arvamuste ja vallavalitsuse seisukohtade koondtabel

<p>punktvaatluste kaudu hinnata tuulepargi ala kasutust toitumislendudeks must-toonekure poolt.</p> <p>4. Eelnevat täpsustades märgime, et tuginedes KSH lk 56 suunisele, tuleb edasises etapis linnustiku kevad-suviste punktvaatlustega tuvastada lindude, sh must-toonekure võimalik õhuruumi kasutus. Ka KSH lk 60 (ptk 4.1.2.2) on märgitud, et must-toonekure ala kasutust tuleb kontrollida kevad-suviste punktvaatlustega. Samas lk 66 (p 4.1.2.3), kus on loetletud edasiste uuringute vajadus, on punktvaatluste all juttu üksnes hanelistest. Palume eelneva alusel nii KSH p 4.1.2.3 kui seletuskirja p 3.7 ja 3.9 täiendada.</p> <p>5. KSH lk 61 märgitakse <i>“Pesapuu leidmiseks on vajalik teostada talvisel perioodil risupesade otsing vanemates üle 80. a pesametsades (sh võttes arvesse eelistatud kasvukohatüüpe) ning pesapuu leidmisel on vajalik pesitsusperioodil liigi esinemine üle kinnitada vahemikus aprill–juuli“</i> (sama mõtet kordab ka seletuskiri lk 18). Juhime tähelepanu, et raiesurve tõttu metsade vanuse vähenedes ei ole üle 80 aastastele metsadele keskendumine asjakohane, sest väike-konnakotkad võivad ka nooremates metsades pesitseda. Soovitame otsingul metsa vanuse alampiirina kasutada 70 aastat. Väli (2021)⁴ on soovitanud lausa: <i>Arvesse tuleks ka võtta kasutatud pesapaikade nooremat vanust ning sobivate (kestlike) pesapaikadena tuleks kuuse ja kase enamusega puistutes lähtuda minimaalsest vanusest 60 a (mitte 70 a, nagu on soovitatud kehtivas kaitse tegevuskavas) ning männikute puhul vanusest 70 a (mitte 80 a).</i></p> <p>6. KSH lk 64 on kirjeldatud haneliste sügisrände aegsete vaatluste tulemusi. Kahjuks pole neid (nt laululuik) kujutatud kaardil või skeemil, mis võiks hõlbustada tulemuste tõlgendamist. Lk 64. <i>Sügiseste rändevaatluste alusel võib Unakvere planeeringualal sügisel vaadeldud suur-laukhanede, raba- ja hallhane ning valgepõsk-laglede rännet pidada madalaks.</i> Dokumendi sisu arvestades ei ole sobilik kasutada sõna madal, sest silmas on peetud ilmselt</p>	<p>aruandes ajakohastatud. Maardlate osas tehakse planeeringu koostamisel koostööd Maa-ametiga.</p>
--	---

väikest aktiivsusest, mitte madalalt lendamist (mis on samuti tuugenite puhul oluline ja on samuti kajastatud).

7. KSH lk 65 on kirjas: „*Lisaks hanelistele vaadeldi Unakvere planeeringualal sügisrände perioodil kuut liiki haukalisi, kellest rändel olid kõige aktiivsemad hiireviud, keda vaadeldi 27 isendit*“. Tabelis 10 (lk 64-65) on kirjas, et hiireviusid oli 15. Palume täpsustada, kumb väärtus on õige.

8. KSH lk 69 (ptk 4.1.3.2) – nahkhiirte loendus. Kuna vaatlusi tehti ainult ühel korral septembri lõpus, on üsna ootuspärane, et nahkhiirte arvukus oli loenduse ajal alal madal, kuna sügisränne hakkab selleks ajaks juba lõppema ja paiksed liigid liiguvad talvituskohtadesse. Seega pole teostatud vaatlused informatiivsed. Kaardianalüüsi tulemuste põhjal küll selgus, et alal on nahkhiirtele sobivaid elupaiku vähe, kuid kindlust, et piirkonnas pole suviseid sigimiskolooniad ja tuulepargi rajamine on nahkhiirtele ohutu, siiski pole. Niivõrd pealiskaudsete teadmistega planeeringu detailse lahenduse etappi minna on riskantne. Soovitame info puudulikkusega arvestada edasiste uuringute kavandamisel.

9. KSH lk 74 (ptk 4.1.4.6, samuti EP seletuskiri ptk 3.6 lk 18) – taimestiku inventuuri tegemine 20 m raadiuses tuulikute positsioonidest ja taristu trassidest on piisav üksnes juhul, kui raadatavaid alasid ei muudeta projekteerimise käigus rohkem kui mõni meeter siia-sinna. 20 m raadius katab napilt raadamisel tekkivate lagedate alade servaefekti vööndi ja juhul kui tekib vajadus taristut rohkem kui mõni meeter nihutada, ei ole enam võimalik kindel olla oluliste negatiivsete mõjude puudumises. Seega soovitame taimkatte uuringute vööndit laiendada, et võimaldada planeerigu hilisemates etappides suuremat „mänguruumi“.

10. KSH lk 82-83 märgitakse: „*Arvestama peab, et veekogude kaitseks kehtivad neile looduskaitseeaduse alusel ehituskeeluvööndid. Kuivõrd piirkonna näol on tegu valdavalt metsamaadega, siis tuleb arvestada*

erisusega, et jõe kaldal metsamaal metsaseaduse § 3 lg 2 tähenduses ulatub ehituskeeluvöönd ranna või kalda piiranguvööndi piirini“. Väide on küll korrektne, kuid kuna planeeringualal on kitsendusi tekitavateks veekogudeks maaparandussüsteemi eesvoolud, mitte jõed, ei ole antud väitel tähtsust, pigem võib tekitada segadust. Seda enam, et maaparandussüsteemi eesvoolude puhul kehtib ka looduskaitseaduse (LKS) § 38 lg 5 p 12 kohane erisus.

11. KSH lk 87 kohaselt ei tohi teostada ehitustegevust vooluveekogude ehituskeeluvööndis. Planeeringu seletuskirja lk 16 ning asukoha eelvaliku põhijoonise kohaselt on ehituskeeluvööndisse kujutatud võimalik juurdepääsutee. Kui juurdepääsutee kavandatakse avalikult kasutatavate teede hulka mitte kuuluvana, tuleb LKS § 40 lg 4 p 4 alusel taotleda ehituskeeluvööndi vähendamist.

12. Planeeringualal ei ole registreeritud olulisi kahepaiksete elupaiku, siiski on suures osas tegemist märgade metsadega ja maaparandussüsteemiga kaetud alaga. KSH lk 84 kohaselt ei tohi kavandatav tegevus halvendada maaparandusehitise toimimist, vajadusel tuleb kavandada nende ümbertõstmist, täiendamist. Kui detailse lahenduse kavandamisel selgub, et tuulepargi rajamisega kaasneb oluline olemasoleva kuivendusvõrgu ümberehitamine või rekonstrueerimine või muu sarnase mõjuga ehitustegevus, palume kaaluda kahepaiksete elupaikade säilitamiseks või taastamiseks meetmete kavandamist (vt <https://keskkonnaamet.ee/uudised/maaparandussusteemide-negatiivsete-mojude-leevendus-ja-kompensatsioonimeetmete-rakendamise>).

13. Planeeritav ala on osaliselt turvasmuldadel, seega tuleks anda hinnang, mis ulatuses tekitab tuulikute ehitamisest tingitud veerežiimi võimalik muutumine turba lagunemisest lisanduvaid kasvuhoonegaase ning sellest lähtuvalt lk 91 esitatud väite "tuulepargi rajamisel on seega tugev positiivne mõju Eesti kasvuhoonegaaside heitkoguse vähendamisele ning Eesti kliimapolitika eesmärkide saavutamisele" paikapidavusele.

Unakvere piirkonna tuuleenergeetika eriplaneeringule esitatud kooskõlastuste, arvamuste ja vallavalitsuse seisukohtade koondtabel

<p>14. KSH lk 94. Täpsustame, et planeeringuala kattub Soosaare turbamaardla (116) hästilagunenud turba passiivse reservvaru plokiga 14 ja hästilagunenud turba aktiivse reservvaru plokiga 12, kattudes nimetatud plokkidega osaliselt. Ploki 14 alale kaevandamiseks taotlust esitada võimalik ei ole. Ploki 12 alale saaks teoreetiliselt kaevandamisloa taotluse esitada, kui minister hindab ploki varu kaevandatavaks ja kasutatavaks. Hetkel ei ole taotlusi esitatud, kuid maardla kuulub kasutatavate turbaalade nimekirja. Lähtuda tuleb maapõueseaduse § 14 lg 2 ja 21 lg 1 ning §-st 15.</p> <hr/> <p>¹ milles tuginetakse uuringule: Leivits, M. 2021. <i>Prioriteetsed ja kaitset vajavad metsise elupaigad Eestis. Zonation analüüs. Keskkonnaameti tellitud töö "Metsise elupaikade kaitstuse, sh kavandatavate püsielupaikade otstarbekuse ning püsielupaikade kaitsekorra muutmise ekspertiis" osaaruanne. Lk 1-53 + Lisad)</i></p> <p>² Registrikood KLO1000190</p> <p>³ Registrikood VEE1131600</p> <p>⁴ Väli, Ü (2021). <i>Väike-konnakotka elupaigavaliku pikaajalised muutused looduskaitsete piirangute ja majandussoovituste kontekstis. Projekti nr 17019 lõpparuanne. Eesti Maaülikool.</i></p>	
<p>10. Kliimaministeerium 02.09.2024 nr 7-15/24/3741-2</p>	
<p>Esitasite planeerimisseaduse § 105 alusel Kliimaministeeriumile kooskõlastamiseks Põhja-Sakala valla Unakvere eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) esimese etapi aruande. Kliimaministeerium kooskõlastab otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande, kuid märgib:</p> <p>KSH esimese etapi aruande tabelis 7 (lk 38) on välja toodud, et planeeritava tegevusega (tuulepargi rajamisega) võib kaasneda negatiivne mõju II kaitsekategooriasse kuuluvale väikeluigele, kuid kirjeldamata on jäänud võimaliku mõju olulisus, sh kas ja kuidas oht realiseeruda võib. Tabelis 6 (alates lk 33) on vastav kirjeldus teiste liikide kohta olemas. Palume tabelit 7 vastavalt täiendada.</p>	<p>Kooskõlastatud. Tabel 7 täiendati vastavalt märkusele.</p>
<p>11. Politsei-ja Piirivalveamet 11.09.2024 nr 2.1-3/28990-2</p>	

Unakvere piirkonna tuuleenergeetika eriplaneeringule esitatud kooskõlastuste, arvamuste ja vallavalitsuse seisukohtade koondtabel

<p>Politsei- ja Piirivalveamet kooskõlastab Põhja-Sakala valla Unakvere eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruande.</p>	<p>Kooskõlastatud</p>
<p>12. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium 09.09.2024 nr 14-5/1931-4</p>	
<p>Teavitaste planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 105 lõike 1 kohaselt Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumit võimalusest avaldada arvamust kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kohta.</p> <p>PlanS § 99 lõike 1 kohaselt tehakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu eelvalik koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi kohaliku omavalitsuse eriplaneering käsitleb ja § 99 lõike 2 kohaselt kaasatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu eelvaliku koostamisse valdkonna eest vastutav minister ja asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu elluviimise vastu. PlanS § 105 lõike 1 kohaselt esitatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu koos keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandega kooskõlastamiseks PlanS § 99 lõikes 1 nimetatud asutustele ning teavitatakse § 99 lõikes 2 nimetatud isikuid ja asutusi võimalusest avaldada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kohta arvamust.</p> <p>Põhja-Sakala Vallavolikogu 22.02.2023 otsusega nr 119 algatati Põhja-Sakala vallas Unakvere külas ligikaudu 23,5 km² suurusel alal tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu kavandamiseks kohaliku omavalitsuse eriplaneering (edaspidi eriplaneering) ning eriplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine.</p> <p>Oleme tutvunud Põhja-Sakala valla kodulehel (https://www.pohja-sakala.ee/tuulepargi-ep-unakvere-kula-) kättesaadavate materjalidega ja märgime järgmist.</p> <p>Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu kohaselt keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi <i>KSH</i>) tulemusena leiti, et eriplaneeringu planeeringualal paikneb üks kahest lahustükist paiknev piirkond, millel</p>	<p>Teadmiseks võetud</p>

Unakvere piirkonna tuuleenergeetika eriplaneeringule esitatud kooskõlastuste, arvamuste ja vallavalitsuse seisukohtade koondtabel

<p>puuduvad otsesed välistavad tegurid eriplaneeringuga käsitletava objekti asukoha edasiseks valikuks ning millel on olemas piisav territoorium ning tulenevalt KSH esimese etapi aruandest on määratud kaks tuulepargi toimimiseks vajalike elektrituulikute ja kaasuvate ehitiste ala TU1 ja TU2. Alal TU1 paikneb osaliselt Tammisaare põld (katastritunnus 35701:001:0158, pindala 66406 m²) kinnisasi, mille 2 (2) riigivara valitseja on Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ning valitsema volitatud asutus Maa-amet. Kinnisasi on antud põllumajanduslikku kasutusse 58400 m² ulatuses kuni 01.10.2026.</p> <p>Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu kohaselt kinnitatakse eelvalikualad TU1 ja TU2 tuuleparkide rajamiseks sobivaks ning nendele aladele kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu detailse osa koostamisel tuleb võtta aluseks eriplaneeringu asukoha eelvalik ja asjakohaste mõjude, sh KSH esimese etapi aruanne. Juhime tähelepanu, et eriplaneeringu menetluse käigus ei otsustata maa omandikuuluvust või kasutajat. Täiendavaid märkusi ega ettepanekuid eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande kohta Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumil ei ole.</p> <p>Palume Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumit hoida kursis eriplaneeringu edasise menetlemisega.</p> <p>Juhime tähelepanu sellele, et käesolev kiri ei oma puutumust Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ruumilise planeerimise korraldamise valdkonnaga, sh heakskiidumenetlusega.</p>	
<p>13. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium 19.09.2024 nr 14-5/1931-5</p>	
<p>Põhja-Sakala Vallavalitsus esitas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile arvamuse avaldamiseks Põhja-Sakala valla Unakvere küla eriplaneeringu (eriplaneering) asukoha eelvaliku otsuse eelnõu koos keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruandega vastavalt planeerimisseaduse (PlanS) §-le 105. Käesolevaga esitab Regionaal- ja Põllumajandusministeerium oma seisukoha ruumilise planeerimise korraldamise valdkonnast.</p> <p>Eriplaneering ja selle KSH algatati Põhja-Sakala Vallavolikogu 22.02.2023 otsusega nr 119. Eriplaneeringu eesmärk on välja selgitada tuulepargi ja selle</p>	<p>1. Omavalitsus võtab seisukoha teadmiseks. Samas selgitame, et arvestades asukohavaliku alade paiknemist elu- ja ühiskondlike hoonete suhtes, siis põhjapoolsel asukohavaliku alal puudub võimalus kavandada tuulikuid 1500 m kaugusele elu- ja ühiskondlikest hoonetest ning lõunapoolsel asukohavaliku alal esineb võimalus maksimaalselt üks tuulik rajada elu- ja ühiskondlikest hoonetest 1500 m kaugusele. Antud asjaolu arvestades ongi jõutud</p>

Unakvere piirkonna tuuleenergeetika eriplaneeringule esitatud kooskõlastuste, arvamuste ja vallavalitsuse seisukohtade koondtabel

toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobivad asukohad Põhja-Sakala valla Unakvere küla ligikaudu 23,5 km² suurusel alal.

KSH esimese etapi tulemusena osutus eelvalikus sobivaks Unakvere külas 278 ha suurune ala, mis koosneb kahest lahustükist. Kuivõrd Põhja-Sakala valla eriplaneeringuala piirneb Viljandi vallas koostamisel oleva tuulepargi eriplaneeringu alaga 1 Parika ja Järtsaare külas, siis tuulepargi kavandamisel on oodata kahe ala vahelist koosmõju ehk oodata on ühe tuulepargi rajamist, mis jääb mõlema valla territooriumile. Asukohti otsitakse kuni 290 m tipukõrgusega (elektrituuliku torni kõrgus koos laba pikkusega püstiasendis) elektrituulikutele.

Lähteseisukohtade ja KSH programmi etapis võeti eesmärgiks, et asukoha eelvalik koostatakse sellise täpsusega, et ei oleks vaja koostada detailset lahendust. Natura hindamisel ilmnes, et läbiviidud esmaste linnustiku uuringute andmete alusel ei ole võimalik välistada täielikult ebasoodsat mõju Parika linnuala ja Alam-Pedja linnuala kaitse-eesmärkidele. Arvestades Natura hindamisest tulenevat asjaolu, ei ole antud eriplaneeringu puhul võimalik loobuda detailse lahenduse etapist, mistõttu on eriplaneering ja KSH koostatud asukoha eelvaliku täpsusastmes. Tuulepargi asukoha eelvaliku etapis ei ole teada tuulikute tehniline lahendus, mistõttu on asukoha eelvaliku etapis antud põhimõtteline tuulepargi osade kirjeldus, millest on lähtutud mõjude hindamisel. Täpsem tehniline lahendus selgub eriplaneeringu detailse lahenduse etapiks.

Olles tutvunud esitatud materjalidega märgime järgmist:

1. Eriplaneeringus ja KSH I etapi aruandes on märgitud, et tuuleparki kavandav kohaliku omavalitsuse eriplaneering võib põhjendatud juhul sisaldada kehtestatud üldplaneeringu muutmise ettepanekut. Kehtestatud üldplaneeringu põhilahenduse muutmine on põhjendatud juhul, kui üldplaneeringu kehtestamise järgselt on muutunud või kehtestatud õigusaktid, samuti kui on ilmnenud uued faktilised asjaolud, mis üldplaneeringu kehtestamise ajal välistasid tuuleparkide rajamise võimalikkuse kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil või selle osal. Antud eriplaneeringu puhul tuleb arvestada, et

vajaduseni üldplaneeringus sätestatud kauguskriteeriumit muuta, selleks, et planeeringualal oleks võimalik tuulepargi asukohavalikut teha.

2. Teadmiseks võetud

Üldplaneeringu kohaste tuuleenergia arendamise tingimuste järgimine välistaks eriplaneeringu alale tuulepargi rajamise. Üldplaneeringus esitatust erinevalt kavandatakse eriplaneeringuga tuulegeneraatoreid selliselt, et nende vähim kaugus elu- või ühiskondliku hooneni oleks 1000 m. Üldplaneeringus on seatud tingimus, et üle 150 m kogukõrgusega tuulikud ei tohi paikneda elu- või ühiskondlikule hoonele lähemal kui 1500 m. Kui tuulegeneraator soovitakse püstitada elu- või ühiskondlikule hoonele lähemale, tuleb arendajal saada vastavate kinnistute omanike kirjalik nõusolek.

Üldplaneeringu muutmise põhjendustes on toodud, et esineb vajadus tagada energiapuudulikkus ka olukorras, kus Venemaa on alustanud sõda Ukraina vastu ja mõjutab Lääne-Euroopat läbi lääne sõltuvuse Venemaa fossiilkütustest. Samuti on riikliku taastuvenergia eesmärgi täitmiseks vajalik täiendavaid tuuleenergia tootmisvõimsusi maismaale vähemalt 1 GW (s.o 1000 MW ehk u 150 tuuliku) ulatuses. Seetõttu on vajalik ulatuslikult suurendada taastuvenergia allikate tootmisvõimsusi, mistõttu on PlanS § 95 lõikega 81 loodud seaduslik alus võimaluseks, et tuulepargi kavandamist kehtestava planeeringuga oleks võimalik muuta üldplaneeringut osas, mis välistab või takistab vastava eesmärgi saavutamist.

Selgitame, et keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 1 lõike 1 kohaselt on seaduse üks eesmärkidest keskkonnahäiringute vähendamine võimalikult suures ulatuses, et kaitsta keskkonda, inimese tervist, heaolu ja vara ning kultuuripärandit. Sama seaduse § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnahäiring inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile. Keskkonnahäiring on ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvilise normiga reguleerimata. Sama seaduse § 10 kohaselt tuleb olulist keskkonnahäiringut taluda, kui tegevus on vajalik ülekaaluka huvi tõttu kui puudub mõistlik alternatiiv.

PlanS-is sätestatud elukeskkonna parendamise põhimõtte kohaselt tuleb planeeringuga luua eeldused kasutajasõbraliku ning turvalise elukeskkonna ja kogukondlike väärtusi kandva ruumilise struktuuri olemasoluks ja

säilitamiseks ning esteetilise miljöö arenguks, säilitades olemasolevaid väärtusi.

Võttes arvesse KeÜS-is sätestatud ja elukeskkonna parendamise põhimõtet ja kuivõrd eriplaneeringuga kavandavate tuulikute täpne arv ja asukoht määratakse eriplaneeringu detailse lahenduse etapis, siis palume kaaluda nende asukohtade valikut eelvalikuala piires selliselt, et üldplaneeringus sätestatud tingimusega, mis näeb ette üle 150 m kogukõrgusega tuuliku minimaalseks kauguseks elu- või ühiskondlikule hoonest 1500 m arvestatakse siiski seal, kus see oleks võimalik. Igal juhul on oluline tagada, et tuulepargi mõjud ei ületa kehtestatud normatiive.

Kokkuvõtvalt nõustub Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, et energiajulgeoleku tagamise vajadus praeguses julgeolekuolukorras on asjaolude muutus võrreldes varasemaga ning taastuvaastuenergeetika arendamine omab seetõttu ja lähtudes Euroopa rohelisest kokkuleppest ülekaalukat avalikku huvi. Ministeerium toetab siinkohal igati tuulikuparkide kavandamist ja sobilike alade väljaselgitamist KOV EP raames, kui tagatud on õigusaktidega kehtestatud normatiivide järgimine.

2. KSH I etapi aruandes on märgitud, et riigiasutused on väljendanud seisukohta, et üld- või eriplaneeringuga määratud tuulealadel ja nende otseses mõjualas tuleks ühtlasi seada elamuehitusele piirang. Sellega välditakse uute müratundlike objektide kavandamist potentsiaalselt ebasobivale alale ehk alale, kus võivad hakata esinema tööstusmüra sihtväärtust ületavad müratasemed ja kuhu seega müratundlike ehitiste rajamine ei ole soovitatav. Piirangu seadmine tekitab ulatuslikud alad, kus müratundlike objektide rajamine ei ole lubatud ja see kitsendab vastaval alal maaomandi kasutusvõimalusi ning seeläbi võib esineda ebasoodne mõju varale. Eriplaneeringuga soovitakse kitsendus seada 1 km raadiuses asukohavaliku aladest.

Märgime, et PlanS § 110 lõike 1 kohaselt võib kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise korraldaja kehtestada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu detailse lahenduse koostamise ajaks planeeringualal või selle

<p>osal ajutise planeerimis- ja ehituskeelu, kui koostatava planeeringuga kavatsetakse muuta planeeringuala kohta varem kehtestatud ehitusõigust.</p> <p>Palume arvestada, et tõenäoliselt on otstarbekas ajutist planeerimis- ja ehituskeeldu rakendada lähtuvalt ehitise tundlikkusest tuulikute osas, aga võimaldada näiteks taristu, põllu- ja metsamajanduse ning maavarade kaevandamise jaoks vajalikke ehitisi ning ajutiselt keelata elamute, puhkemajade jms planeerimine ning ehitamine. Ajutise planeerimise ja ehituskeelu kehtestamine otsustatakse vallavolikogu poolt vajadusel eraldi eriplaneeringu detailse lahenduse menetluse käigus.</p> <p>Juhime tähelepanu, et arvestades planeerimisseaduses kaasamisel sätestatud nõudeid (§ 112 lg 2 ja 3), palume kohalikul omavalitsusel tagada, et eriplaneeringu koostamisse oleksid kaasatud kõik isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada ja isikud, kes on avaldanud soovi olla eelvaliku tegemisse kaasatud. Samuti isikud ja asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või eriplaneeringu elluviimise vastu, sealhulgas valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid neid ühendava organisatsiooni kaudu.</p>	
<p>14. Keskkonnaamet 16.12.2024 nr 6-5/24/16333-6</p>	
<p>Esitasite Keskkonnaametile uuesti kooskõlastamiseks täiendatud Põhja-Sakala valla Unakvere küla eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapi seletuskirja ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande. Keskkonnaamet esitas 02.09.2024 kirjaga nr 6-5/24/16333-2 ja 31.10.2024 kirjaga 6-5/24/16333-3 oma pädevusvaldkonnast lähtuvalt märkused ja palusime dokumente täiendada ning esitada uuesti kooskõlastamiseks. Rõhutasime, et vastuolu oli seotud eelkõige must-toonekurega.</p> <p>Meie hinnangul on Põhja-Sakala valla Unakvere küla eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapi seletuskirja ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruannet must-toonekurge puudutavates osades vastavalt meie märkustele piisavalt täiendatud.</p> <p>Keskkonnaamet annab Põhja-Sakala valla Unakvere küla eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapi otsuse eelnõule ja keskkonnamõju strateegilise</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sõnastus korrigeeriti vastavalt ettepanekule. 2. Sõnastus korrigeeriti vastavalt ettepanekule. 3. Sõnastus korrigeeriti vastavalt ettepanekule.

hindamise aruandele kooskõlastuse, kuid palume siiski teha veel järgmised muudatused käesolevas kirjas toodud märkuste alusel.

1. Aruande lk 57 on kirjas „eksperthinnanguna (kuna reaalselt linnu pesitsemist piirkonnas teadaolevalt ei esine siis telemeetriauringut ei ole võimalik teostada)“, mida soovitame täpsustada järgmiselt: „eksperthinnanguna (kuna piirkonnas ei ole teada asustatud pesapaika)“. Mainitud märkuse esitasime ka varem, eeldavalt jäi see kahe silma vahele.
2. Aruande lk 64 on kirjas: „Pesapuu leidmiseks on vajalik teostada talvisel perioodil risupesade otsing vanemates üle 80. a pesametsades (sh võttes arvesse eelistatud kasvukohatüüpe) ning pesapuu leidmisel on vajalik pesitsusperioodil liigi esinemine üle kinnitada vahemikus aprill–juuli“. Lk 69 on kirjas, et „... väike-konnakotka risupesade otsing vanemates üle 70. a pesametsades...“ Ka seletuskirja lk 19 on vastava otsingu kohustus üle 70. a pesametsades. Seega on alandatud metsa vanust vastavalt meie soovitusetele, mis tugineb väike-konnakotka kaitse tegevuskavale, kuid ilmselt on jäänud aruande leheküljel 64 parandus tegemata. Palume parandus sisse viia.
3. Ei saa täielikult nõustuda aruande lk 69 toodud väitega: „Eelneva alusel võib järeldada, et sügisel perioodil ei esine potentsiaalselt sobilikku ala ületavat olulist hanede rännet, mille alusel võiks oodata olulist kokkupõrkeriski ja hukkumist. Samas tuvastati ala läbiv 2 (2) laululuikede regulaarne liikumine toitumis- ja peatumisalade vahel. Liikumine esines võrdlemisi lühidal perioodil (oktoobri lõpp kuni novembri keskpaik) hommikul ja õhtusel ajal. Aastate lõikes võib liikumise täpne aeg varieeruda. Rakendada tuleb meetmeid laululuikede hukkamise vältimiseks kokkupõrgetes tuulikutega.“
Kui rändevaatlusi tehti vaid kolmel päeval, siis ei saa meetodikast lähtuvalt teha üldistusi kogu sügisperioodi rände kohta. See väide jätab eksliku mulje, et ala ei ole oluline hanede rände seisukohast, mis võibki olla õige, aga seda ei saa täie kindlusega väita nii lühiajalise vaatluste põhjal.

Unakvere piirkonna tuuleenergeetika eriplaneeringule esitatud kooskõlastuste, arvamuste ja vallavalitsuse seisukohtade koondtabel

<p>Soovitame nimetatud lõigu sõnastada: „Läbiviidud rändeuuringute alusel võib järeldada, et sügisese perioodil ei esine potentsiaalselt sobilikku ala ületavat olulist hanede rännet, mille alusel võiks oodata olulist kokkupõrkeriski ja hukkumist. Samas tuvastati ala läbiv laululuikede regulaarne liikumine toitumis- ja peatumisalade vahel. Liikumine esines võrdlemisi lühikesel perioodil (oktoobri lõpp kuni novembri keskpaik) hommikusel ja õhtusel ajal. Aastate lõikes võib liikumise täpne aeg varieeruda. Rakendada tuleb meetmeid laululuikede hukkumise vältimiseks kokkupõrgetes tuulikutega. Kuna rändeuuringud jäid põgusaks, tuleb järgnevas arendusetapis viia läbi varasemaid järeldusi kinnitavad täiendavad uuringud“.</p>	
--	--